

INGLIZ TILI SINTAKSISINING ASOSIY XUSUSIYATLARI

*Ilmiy rahbar: NDPI xorijiy tillar
fakulteti o'qituvchisi M.T.G'apponova
4- kurs talabasi Qulmurodova Gulina*

Annotatsiya: ushbu maqolada muayyan tillar juftligining nutq uslubi va o'xshashlik va farqlarni hisobga olish rus va ingliz tillarida so'zlashuv nutqi sintaksisining eng yorqin xarakterli xususiyatlarini tizimlashtirishga harakat qiladi

Tayanch tushunchalar: sintaksis , og'zaki nutq , til, muloqot

Abstract: in this article , considering the speech style and similarities and differences of a certain pair of languages , attempts to systematize the most striking characteristic features of the syntax of spoken speech in Russian and English

Key words: syntax, spoken speech , language, and conversation

Аннотация: в данной статье, рассматривая стиль речи, а также сходства и различия определенной пары языков, предпринята попытка систематизировать наиболее яркие характерные особенности синтаксиса разговорной речи в русском и английском языках.

Ключевые слова: синтаксис, устная речь, язык, общение

Tilshunoslikda sintaksis so'zlar jumlar , moddaar va jumlarini shakllantirish uchun so'zlarni birlashtiradigan usullarni boshqaradigan qoidalarga ishora qiladi . sifat: sintaktik.

Oddiyroq , sintaksis so'zlar jumlasida so'zlarni tartibga solish deb tariflanishi mumkin. Sintaksis atamasi tilning sintaktik xususiyatlarini o'rganish uchun ham ishlatiladi. Matn sintaksisi grammatikaning asosiy qismlaridan biridir. An'anaga ko'ra , tilshunoslar sintaksisi va morfologiyasi o'rtasidagi asosiy farqni e'tirof etgan. Masalan, “ rangsiz yashil g'oyalar uyqudan uyg'ondi.” Bu Grammatik jihatdan to'g'ri , ammo tushunarsizdir – sintaksisni boshqaradigan qoidalar ma'nolarning ma'nosidan farqli ekanligini ko'rsatish uchun.

Sintaksis bo'yicha Chomsky “ Matni sintaksis – muayyan tillarda jumlar qurilgan tamoil va jarayonlarni o'rganish. Bu tilni sintaktik tekshirish maqsadi, grammatikaning qurilishi bo'lib, u tillardagi jumlarini ishlab chiqarish uchun har qanday qurilma sifatida qaralishi mumkin.

Sintaksis bo'yicha Burgess “ va so'zlar sintaksisi bilan belgilangan uyalarga o'girilib , atmosfera changida bo'lgani kabi , biz ham ma'no deb ataydigan aralashmalar bilan porlaydi. So'zlar bir -biri bilan o'zaro bog'lanish qudratini keltirib chiqarmoqda har qanday turdagi ma'no –mazmunga ega bo'lish , shuningdek, to'g'ri joylarda alohida-alohida yorug'lik berishdir.

Nutq va yozuv “ og'zaki tilning ko'p turlari ...sintaksisga ega bo'lib, rasmiy matning sintaksisidan juda farq qiladi, chunki gaplashuv tilida yozma tilning tanazzulga uchrashi emas, balki har qanday yozma til, yoki xitoy tilini o'rganish uchun juda oz sonli foydalanuvchilar tomonidan asrlar davomida ishlab chiqilgan. Har qanday savodli jamiyatda yozma tildan yoqimli obro'ga ega bo'lishiga qaramasdan , og'zaki nutq bir necha muhim jihatlardan biri hisoblanadi

An'anaviy grammatika doirasida tilning sintaksisi tilda topilgan turli xil sintaktik tuzilmalar turkumining taksomonikasi uchun tavsiflanadi

Ingliz tilida sintaktik o'zgarishlar "so'zning shakli va tartibidagi o'zgarish ba'zan tovush o'zgarishiga nisbatan murakkab jarayon" deb tasvirlanadi.

Matn sintaksisi – bu yunon tilidan keladigan so'z , ya'ni u tilda bir nechta narsalarning birlashishini anglatadi va grammatikalar tomonidan ishlatilgandek, bu so'zlarni bir biriga qanday qilib birgalikda ishlatishni o'rgatadigan prinsip va qoidalarni o'rgatadi. Nutqimizda gaplardan foydalanamiz. Gap tarkibidagi so'zlar o'zaro bog'langan bo'ladi. so'zlar bog'lanishi uchun : 1) ular mustaqil so'z turkumlariga mansub bo'ladi. Masalan, kitob o'qimoq, maktabga bormoq. Lekin ukam uchun, telefon orqali birikuvlari ikkinchi so'zlari mustaqil so'z bo'lmaganligi uchun so'zlarning bog'lanishiga misol bo'la olmaydi. 2) so'zlarning ma'nolari o'zaro mos bo'lishi lozim. Masalan, oyna so'zining ma'nosi sinmoq so'zining ma'nosiga mos. Ammo randalamoq , uzilmoq so'zlariga mos emas shuning uchun nutqda ma'nosi mos bo'lmagan so'zlarni bog'lash xato bo'ladi. 3) so'zlarni bog'lovchi qo'shimchalar ham o'z o'rnida bo'lishi kerak. Masalan, Toshkentda yashayman, ukamning daftari birikmasida qo'shimchalar to'g'ri qo'llangan. Lekin Toshkentga yashayman, ukamni daftari birikmasida qo'shimcha noto'g'ri qo'llangan. So'zlarning gapdag bog'lanishi sintaktik aloqa , sintaktik aloqani o'rganuvchi bo'lim sintaksis deyiladi. Tovushlardan so'z va qo'shimchalar , so'z va qo'shimchalardan gap hosil bo'ladi.

Mustaqil so'zlarning nutqda bog'lanishidan so'z birikasi ya'ni sintaksis hosil bo'ladi. So'z birikmasi bo'lish uchun :

- 1) Kamida ikkita mustaqil so'z bo'lishi lozim
 - 2) Bu so'zlar ma'no jihatdan mos bo'lishi kerak
 - 3) So'zlarning biri ikkinchisiga ergashishi, ya'ni tobelanishi zarur
 - 4) Qo'shimcha va yordamchi so'zlar mustaqil so'zlarni bo'glashi kerak
- Masalan, qoyil qoladigan madrasa , o'ylanmay qilingan ish , niyat qilibdi.

Adabiyotlar:

1. Uz.eferrit.com sayti , Bocharova S.P. study of interference phenomena in the process of teaching English. // Bulletin of KhSU , Kharkov, 2001.-p.62-68
2. Bim. I.I. some actual problems of modern teaching foreign language. // foreign language at school. -2001.
3. Ona tili 8-sinf Cho'lpon nomidagi nashriyot. Toshkent 2009,32-33 page
4. Taraqqiyot yoki ajralish .3-Kembrij University Press 2001